

Галина Ляхович
д.е.н., професор, професор кафедри
управління та адміністрування ІФННІМ ЗУНУ

Валентина Біланинець
здобувач 1 курсу магістратури
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки,
освітньо-професійна програма «Управління закладами освіти»
Західноукраїнський національний університет

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ОСВІТИ

Політичні, економічні та соціальні реформи в країні за останні роки привели до істотних змін і в системі освіти. Система освіти як складова частина соціального середовища постійно потребує досягнення якісно нових, більш високих результатів освіти і підвищення конкурентоздатності. Саме тому в процесі модернізації системи освіти однією з найважливіших проблем є формування інноваційних механізмів і управління ними.

В найбільш загальному розумінні інновацію можна розуміти як нововведення, кінцевий результат діяльності, що одержав втілення у вигляді вдосконаленого технологічного процесу. Інноваційну діяльність в освіті слід розглядати як систему взаємопов'язаних дій, спрямованих на перетворення сформованої практики освіти, на вирішення наявних в системі освіти проблем.

Як зазначає доктор філософських наук Г. Клімова, інновації розуміються у двох аспектах: як явище та як процес [1]. У першому випадку інновація розуміється як ідеалізований чи удосконалений стан якого досягають завдяки розвитку, трансформації, змінам. У другому випадку інновація - це певний структурований набір дій, здійснюваний поетапно за для досягнення удосконалення.

Розвиваючись, інноваційна система включає в себе алгоритмічну послідовність інноваційних процесів - від задуму до результату впровадження його в освітній процес. Сукупність об'єктів і суб'єктів інноваційної діяльності складає інноваційну систему. Ці об'єкти і суб'єкти взаємодіють в процесі реалізації інноваційної продукції та здійснюють освітню діяльність в рамках проведеної державою

політики в галузі розвитку інноваційної освітньої системи. Варто зауважити, що інноваційна діяльність у освітній сфері може розглядатись як на національному рівні, на регіональному рівні, так і на рівні конкретної установи чи організації.

Сукупність дій які застосовуються з метою підготовки, упровадження та моніторингу інновацій складають систему управління інноваційними процесами. В освітній установі систему управління інноваційними процесами можна розглядати як планомірне, прогнозоване і технологічно забезпечене управління, спеціальний комплекс практичних заходів, заснований на досягненнях науки і професійного педагогічного досвіду, спрямований на всебічне підвищення компетенції та професійної майстерності педагога. Інноваційний процес в освітній сфері володіє певними особливостями, пов'язаними зі специфікою діяльності освітніх установ. Перш за все, це стосується вищої освіти. Як правило, освітній заклад являє собою замкнуту систему, яка створює і впроваджує інновації в області здійснення своєї освітньої діяльності.

Відповідно, запровадження інновацій у навчальній установі можна представити у вигляді послідовності трьох видів діяльності:

- на першому етапі інноваційного процесу забезпечується концептуальне рішення проблеми створення інновації через проведення різного роду досліджень;

- на другому етапі інноваційного процесу забезпечується технічне забезпечення для створення інновації шляхом прикладних досліджень, дослідно-експериментальних розробок, застосування нових технологій, створення макетних і пробних зразків;

- на третьому етапі інноваційного процесу завершуються процеси розробки інтелектуальної продукції, вирішуються проблеми інвестицій, проводяться маркетингові дослідження, поширюється досвід, забезпечуються дифузії нововведень.

В освіті дуже широко представлений діапазон інновацій. До них можна віднести:

- модернізовані структури управління,
- нові форми навчання;

- нові навчальні програми, навчальні посібники, технології навчання тощо;
- цілеспрямовану маркетингову роботу з підприємствами і з випускниками;
- інтеграційна взаємодія з науково-промисловим комплексом;
- нові форми організації функціонування і фінансування освіти;
- широке застосування інформаційно-комунікаційних технологій на всіх рівнях освітньої діяльності та ін.

Стратегією розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки [2] визначено, що в основі концептуальної моделі інноваційної вищої освіти України має бути покладений кібернетичний принцип необхідного розмаїття, тобто урізноманітнення елементів системи освіти.

Водночас, впровадження інноваційної діяльності у сфері освіти у сутнісному вимірі передбачає перенесення акценту з процесу навчання на його результати; трансформацію відносин педагог-учень чи викладач-студент у напрямку відкритості, співпраці, ефективної взаємодії; особистісний підхід до учня чи студента із забезпеченням його продуктивної пізнавальної діяльності; сутнісні перетворення у цінностях, цілях, засобах та інструментах навчання; створення психолого-педагогічних, дидактичних і методичних умов для забезпечення конструктивної взаємодії у навчальному процесі та ряд інших завдань, які потенційно впливають на удосконалення системи освіти та навчання.

Перелік використаних джерел

1. Клімова Г.П. Інноваційний розвиток вищої освіти України: методологічний аспект аналізу. URL: <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2013/04/Klimova.pdf> (дата звернення: 02.05.2021).
2. Стратегією розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки. Міністерство освіти і науки України. Київ. 2020. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf> (дата звернення: 05.05.2021).